

Sygn. akt I UK 329/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 kwietnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania E. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 21 kwietnia 2015 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 13 marca 2014 r.,

- 1) uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej daty przyznania prawa do renty i w tym zakresie zmienia wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 20 maja 2013 r., w ten sposób, że przyznaje E. P. prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy od dnia 1 czerwca 2012 r., oddalając odwołanie w pozostałej części;**
- 2) oddala skargę kasacyjną w pozostałym zakresie;**
- 3) nie obciąża ubezpieczonej kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 13 marca 2014 r. oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 20 maja 2013 r., zmieniającego decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 15 października 2012 r. i przyznającego E. P. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od 19 marca 2012 r. do grudnia 2013 r.

Sąd odwoławczy zaakceptował ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, zgodnie z którymi ubezpieczona E. P., ur. 19 grudnia 1957 r., złożyła w dniu 19 czerwca 2012 r. wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy. Organ rentowy odmówił przyznania jej tego świadczenia, gdyż orzeczeniem komisji lekarskiej ZUS została uznana za zdolną do pracy. Na podstawie dowodu w postaci opinii biegłego lekarza psychiatry Sąd ustalił, że ubezpieczona jest częściowo niezdolna do pracy w okresie od 19 marca 2012 r. do grudnia 2013 r.

W tym stanie faktycznym Sąd drugiej instancji nie znalazł podstaw do zakwestionowania przedstawionej przez Sąd Okręgowy oceny prawnej, że w świetle art. 12 i art. 57 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.; dalej jako: ustawa emerytalna) ubezpieczona spełnia warunki uprawniające ją do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. W tym stanie rzeczy wywieziona przez organ rentowy apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie, za wyjątkiem daty przyznania świadczenia. Apelujący trafnie bowiem zarzucił, że wniosek o przyznanie renty ubezpieczona złożyła w czerwcu 2012 r., a zatem świadczenie powinno być jej przyznane od czerwca 2012 r., a nie od marca 2012 r. W tym zakresie doszło więc do naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 129 ustawy emerytalnej, a „Sąd Apelacyjny, mimo zarzutu ZUS, wskutek przeoczenia błąd ten powielił, oddalając w całości złożoną apelację”.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego w części dotyczącej daty przyznania prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy organ rentowy wniósł skargę kasacyjną, zarzucając naruszenie art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej, przez jego niewłaściwe zastosowanie i błędną wykładnię, polegające na przyznaniu odwołującej się prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 19

marca 2012 r., tj. od daty powstania częściowej niezdolności do pracy, podczas gdy wniosek o świadczenie ubezpieczona złożyła w dniu 19 czerwca 2012 r.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, podnosząc że wyrok w części zaskarżonej zapadł z oczywistym naruszeniem prawa, tj. art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej, co polegało na błędnym przyznaniu odwołującej się świadczenia rentowego na okres od 19 marca 2012 r. do 18 czerwca 2012 r. Skarżący domagał się także zasądzenia na swoją rzecz kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Generalną zasadą prawa ubezpieczeń społecznych w zakresie, w jakim reguluje ono uprawnienia do świadczeń emerytalno-rentowych, jest to, że owe świadczenia wypłaca się na wniosek zainteresowanego, poczynając od dnia powstania prawa do emerytury lub renty, to jest od dnia spełnienia ustawowych warunków, zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej. Chodzi tu o przesłanki, które musi spełnić osoba uprawniona do świadczenia, nie zaś o samo ziszczenie się ryzyka socjalnego. Należy jednak podkreślić odrębność nabycia prawa do świadczenia od prawa do jego wypłaty i stwierdzić, że są to instytucje regulowane odrębnymi przepisami, mające różne znaczenie w obrocie prawnym. O nabyciu prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego stanowi art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej (z zastrzeżeniem ust. 2), przewidujący powstanie prawa do świadczeń z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa, natomiast o wypłacie - art. 129 ust. 1 powołanej ustawy, nakazujący wypłacanie świadczenia od dnia powstania prawa, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Wynika stąd, że istnienia prawa do świadczeń, związanego ze spełnieniem ustawowych warunków nabycia tego prawa nie można utożsamiać z przyznaniem (i wypłatą) świadczenia. Jakakolwiek wątpliwość w tym zakresie została zresztą usunięta przez Sąd Najwyższy, który stwierdził, że przyznaniem świadczenia jest ustalenie prawa do jego pobierania, a więc wypłaty (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 1989 r., III UZP 11/89, OSNCP 1990 nr 6, poz. 72

i wcześniejszą uchwałę z dnia 10 sierpnia 1988 r., III UZP 22/88, OSNCP 1989 nr 12, poz. 194). Pogląd ten zachował aktualność, a jego przyjęcie oznacza, że ustalenie prawa do świadczenia przez stwierdzenie spełnienia jego warunków nie odpowiada przyznaniu świadczenia. Jeżeli zatem przesłanki uprawniające do świadczenia zostały spełnione przed datą złożenia wniosku o to świadczenie, to jego przyznanie nie może nastąpić wcześniej niż od miesiąca, w którym ten wniosek zgłoszono.

Rację ma więc skarżący, że wobec złożenia przez ubezpieczoną wniosku o rentę z tytułu niezdolności do pracy w dniu 19 czerwca 2012 r., przyznanie prawa do tego świadczenia nie mogło nastąpić od 19 marca 2012 r., choć w tej dacie spełniła ona warunki uprawniające do renty. W tym zakresie doszło więc do naruszenia art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej, ale nie można zgodzić się z organem rentowym, że nastąpiło to przez błędne przyznanie świadczenia rentowego na okres od 19 marca 2012 r. do 18 czerwca 2012 r. Z art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej wyraźnie bowiem wynika, że w sytuacji spełnienia przesłanek uprawniających do świadczenia przed datą złożenia o nie wniosku, świadczenie przyznaje się od miesiąca, w którym wniosek zgłoszono, niezależnie od tego, w jakim konkretnym dniu tego miesiąca wniosek wpłynął. Oznacza to w okolicznościach niniejszej sprawy, że ubezpieczonej przysługiwało prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, poczynając od 1 czerwca 2012 r., wobec czego przyznanie świadczenia za okres wcześniejszy naruszało art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej i w tym zakresie skarga kasacyjna jest w pełni usprawiedliwiona. Nie ma natomiast podstaw do uwzględnienia skargi w części odnoszącej się do przyznania odwołującej się prawa do renty w okresie od 1 do 18 czerwca 2012 r., wobec czego w tym zakresie podlega ona oddaleniu.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł jak pkt 1 i 2 w sentencji (art. 398¹⁶ k.p.c., art. 398¹⁴ k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego (pkt 3 sentencji) orzeczono na podstawie art. 398²¹ w związku z art. 102 k.p.c., uznając za wypadek szczególnie uzasadniony w rozumieniu tego przepisu sytuację wynikającą z charakteru odwołania poddanego rozstrzygnięciu Sądu, w którym ubezpieczona nie domagała się przyznania renty od konkretnej daty, a w szczególności od 19

marca 2012 r., a tego rodzaju oznaczenie daty początkowej świadczenia było jedynie wynikiem przeoczenia Sądu.